

Edita Butrimė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
A. Mickevičiaus g. 9, Kaunas LT- 44307
Tel.: +370 37 733703,
El. pašto adresas: edita.butrime@lsmuni.lt
Moksliniai interesai: studijos universitete,
mokymasis virtualioje mokymosi aplinkoje,
informacinių ir komunikacinių technologijų
taikymas universitete

Giedrutė Grigonienė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
A. Mickevičiaus g. 9, Kaunas LT- 44307
Tel.: +370 37 733703
El. pašto adresas: giedrute.grigoniene@
fc.lsmuni.lt
Kauno kolegija
Pramonės pr. 20, Kaunas LT-50468
Tel.: +370 37 330998
El paštas: giedre.grigoniene@go.kauko.lt
Moksliniai interesai: profesinės kalbos
mokymo metodologija ir didaktika

Laima Šarkauskienė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
A. Mickevičiaus g. 9, LT 44307 Kaunas
Tel.: +370 37 733703
El. pašto adresas: laima.sarkauskiene@
fc.lsmuni.lt
Moksliniai interesai: studijos universitete,
mokymas kokybiškai mokytis universitete,
studentų savarankiškas darbas

PROFESINĖS TERMINIJOS LOTYNŲ KALBA PAGRINDŲ MOKYMASIS: STUDENTŲ POŽIŪRIS

Mokymo veiksmingumas yra dažnai aptariamas, diskutuojamas ir vertinamas. Akivaizdu, kad jis tiesiogiai susijęs su studentų mokymusi. Bet kaip įvertinti mokymo (-si) kokybę? Vienas iš indikatorių gali būti studentų požiūris, kadangi jie tiesiogiai dalyvauja šiame procese. Tyrimo idėja kilo siekiant grįžtamojo ryšio iš studentų profesinės terminijos lotynų kalba pratybose ir studijų įvado pratybose. Straipsnyje aptariami profesinės terminijos lotynų kalba mokymo ir mokymosi proceso veiksniai remiantis Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Medicinos akademijos pirmo kurso studentų požiūrio pilotiniu tyrimu. Tyrimo tikslas – remiantis LSMU Medicinos akademijos pirmakursių požiūriu, gauti grįžtamąjį ryšį apie profesinės terminijos lotynų kalba mokymo ir mokymosi proceso teigiamus bei neigiamus veiksnius, kad būtų užtikrinta šio proceso kokybė. Tyrimo rezultatai atskleidė teigiamus ir tobulintinus profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų mokymo(-si) proceso aspektus.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Studentų požiūris į mokymąsi, profesinė terminija, mokymo(-si) proceso kokybė, mokymosi aplinka, studentų požiūris į profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų mokymą(-si).

1. Įvadas

Tiek užsienio šalių, tiek Lietuvos mokslininkai analizuoja įvairius mokymo(-si) procesus ir jų rezultatus (Marton'as *ir kt.* 1997; Ramsden'as 2000; Jarvis 2001; Gudynas 2005; Gu-daitytė 2014). Mokslinės diskusijos apie mokymą ir mokymąsi universitetinėse studijose grindžiamos šiuolaikine studijų samprata, visuminiu požiūriu, studentų patirtimi. Mokymo veiksmingumas yra dažnai aptariamas, diskutuojamas ir vertinamas. Akivaizdu, kad jis tiesiogiai susijęs su studentų mokymusi. Bet kaip įvertinti mokymo (-si) kokybę? Vienas iš indikatorių gali būti studentų požiūris, kadangi jie tiesiogiai dalyvauja šiame procese.

Tyrimo tikslas – remiantis LSMU Medicinos akademijos pirmakursių požiūriu, gauti grįžtamąjį ryšį apie profesinės terminijos lotynų kalba mokymo ir mokymosi proceso teigiamus bei neigiamus veiksnius, kad būtų užtikrinta šio proceso kokybė.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti mokymo(-si) proceso ir studentų požiūrio į šį procesą sampratas.
2. Atskleisti studentų požiūrį į mokymąsi.
3. Atskleisti medicinos studentų požiūrį į profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) procesą lemiančius veiksnius.
4. Remiantis studentų požiūriu analize numatyti profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) proceso pokyčius.

Tyrimo objektas – LSMU Medicinos akademijos pirmo kurso studentų požiūris į profesinės terminijos lotynų kalba mokymą(-si).

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, virtuali studentų apklausa, tyrimo duomenų analizė. Tyrimo klausimynas pateiktas el. forma per *apklausa.lt*.

2. Mokymo(-si) samprata ir studentų požiūrio į mokymą(-si) ypatumai

Mokymosi, kaip individualios, tačiau tik socialinėje aplinkoje vykstančios veiklos, ypatumus analizuoja skirtingų šalių mokslininkai (F. Marton'as, P. Ramsden'as, P. Jarvis), atskleisdami aplinkos vaidmenį, studentams susiformuojant tinkamą požiūrį į mokymąsi. Aukštojoje mokykloje dominuojantys įsitikinimai, dėstytojų pastangos ir veikla gali skatinti formotis giluminį požiūrį į mokymąsi ar jam trukdyti. Remiantis Lietuvoje ir užsienyje atliktais tyrimais galima teigti, jog aukštosiose mokyklose pastebimas paviršutiniškas požiūris į studijas, tai yra jis grindžiamas ne mokymosi – aktyvios žinių kūrimosi, o mokymo – pasyvios informacijos perėmimo paradigma.

Bendros mokymosi teorijos iki šiol nėra pasiūlyta, kadangi šis, būdingiausias žmonių veiklos procesas savo sudėtingumu iliustruoja žmogaus prigimties sudėtingumą. Apibendrinus (Marton'as *ir kt.* 1997) studentų požiūrio tyrimus nustatyta, kad mokymasis yra: 1) žinių kaupimas; 2) įsiminimas ir atgaminimas; 3) taikymas; 4) supratimas; 5) gebėjimas keisti požiūrį; 6) asmenybės keitimasis. Aplinkos svarbą pabrėžia P. Jarvis (2001), teigdamas, kad: „mokymasis yra kasdienio gyvenimo ir sąmoningos patirties esmė; tai procesas, kai patyrimas transformuojamas į žinias, įgūdžius, požiūrius, vertybes ir įsitikinimus, kai kasdienis patyrimas yra nuolat įprasminamas, nes sąmoningo žmogaus patyrimas vyksta

laike, erdvėje ir tarpusavio santykiuose“. Sudarant sąlygas mokytis prasmingai, siektina individo nuostatų ir aplinkos veiksnių darnos. Pasak P. Ramsden'o (2000), mokymas apima studijų programos tikslus ir žinių perteikimo metodus, studentų veiklos tikrinimą ir rezultatų efektyvumo įvertinimą.

F.Marton'as (1997) pasiūlė lig šiol parankią požiūrio į mokymąsi sampratą, apimančią paviršinį ir giluminį požiūrį į mokymąsi:

- Giluminis požiūris vyrauja, kai mokantis siekiama suprasti tai, apie ką kalbama, skaitoma, kas yra pagrindinė, grindžiančioji idėja ar principas, kai siekiama suprasti diskurso esmę; tai – aktyvus mokymasis
- Paviršinis požiūris reiškia, kad mokantis siekiama atsiminti, kai dėmesio centre pats sakinys ar rašytinis diskursas; tai – pasyvus mokymasis.

P. Ramsden'as (2000) pastebi, kad paviršinis požiūris į mokymąsi (besiremiantis mokymo paradigma) ir giluminis požiūris į mokymąsi (besiremiantis mokymosi paradigma) aukštojoje mokykloje ne tiek priklauso nuo studento asmenybės, kiek nuo užduoties pobūdžio. Giluminį požiūrį į mokymąsi skatina galimybės dirbti savarankiškai, racionaliai pasirenkant studijų metodus ir turinį, taip pat mokymosi proceso ir pažangos analizė, prasmingas vertinimas, ankstesnė mokymosi remiantis giluminiu požiūriu patirtis.

Giluminis ir paviršinis požiūriai susiję ne tik su tiesioginiu studento įsigiliniu į konkrečią mokymosi užduotį, bet apskritai su mokymosi vertybėmis, kurios studentui atrodo priimtinos, svarbios ir motyvuojančios. Požiūrio žinojimas padeda suprasti konkrečius studentų mokymosi poreikius ir kurti efektyvią edukacinę aplinką (Gudaitytė *ir kt.* 2014).

Anot V. Zuzevičiūtės (2004), vertinant mokymosi aukštojoje mokykloje patirtį, kaip grindžiančią mokymąsi visą gyvenimą, reikšminga joje sudaryti galimybes mokytis kuo prasmingiau, taip studentams kuriantis būtiną mokėjimo mokytis kompetenciją.

Vienas iš svarbiausių prasmingo mokymosi elementų – motyvacija. Motyvacija yra vidinė, tačiau dėstytojai gali stengtis motyvuoti studentus, atskleisdami dalyko patrauklumą, reikšmingumą, skatindami aktyviai veiklai. Aktyvi veikla – tai sukuriama galimybės atlikti savarankiško darbo užduotis. Galimybės studijuojant dirbti savarankiškai yra sėkmingos ir kūrybingos adaptacijos kaitos pasaulyje prielaida, nes, kaip pažymi L. Šiaučiuikėnienė, „svarbi kūrybinio aktyvumo sąlyga – besimokančiojo savarankiškas darbas“ (1997, 127). Remiantis A. Zulumskytės ir L. Galminaitės (2011) tyrimu, atliktu septyniuose Lietuvos universitetuose, galima teigti, kad tik dalis studentų yra linkę mokytis savarankiškai. Kaip priimtinausią studijų medžiagos pateikimo būdą studentai įvardijo: „per paskaitas dėstytojas įvairiomis formomis pristato kurso medžiagą ir vėliau siūlo studijuoti pasitelkiant asmeninius užrašus“. Toks studijų būdas patinka 4-iems iš 10-ties studentų. 3 iš 10-ties studentų teigė, kad jiems priimtinausias studijų būdas yra: „kai dėstytojas visą studijų medžiagą pateikia konspektų, pateikčių forma ir paveda ją išstudijuoti savarankiškai“. 2 iš 10-ties teigė, kad jiems priimtinas būdas studijuoti, kai „dėstytojas nurodo konkrečius literatūros šaltinius, kuriuos būtina perskaityti, išstudijuoti“. Tik 1 iš 10-ties studentų teigė, kad jiems priimtinausias studijų būdas, kai „dėstytojas pateikia temas, literatūrą ir nurodo studijuoti savarankiškai“. Tyrimo autorės daro išvadą, kad „informantai labiausiai nelinkę

patys ieškoti studijų šaltinių, net konkrečių knygų, kurias būtina perskaityti ir išstudijuoti savarankiškai. Ši tendencija liudija vis labiau populiarėjantį „kompaktiškų“ studijų modelį, dažnai matomą projektinėse studijų programose, kai visa esminė studijų medžiaga kiekvienam studijuojančiajam pateikiama jau susisteminta, dažnai išleista specialia knyga ar skaitmeniniu formatu. Be abejonės, studentus tenkina mokymasis neieikvojant daug jėgų ir laiko literatūros paieškomis, medžiagos atrankai, reflektyviam skaitymui, konspektavimui ir pan.“ (Zulumskytė, Galminaitė 2011, p. 5). Ar tikrai „kompaktiškų“ studijų modelis yra nauja tendencija? Ar toks modelis nebuvo populiarus prieš 30-50 metų tradicinėse universitetinėse studijose?

Remiantis Zuzevičiūtės (2004), Gudaitytės ir kt., (2014) bei Šiaučiučienės (1997) požiūriu ir aptarto (Zulumskytė, Galminaitė 2011) tyrimo rezultatais galima daryti prielaidą, kad 1 iš 10-ties studentų turi galimybę sėkmingai adaptuotis šiuolaikiniame nuolatinės kaitos pasaulyje.

3. Veiksniai, lemiantys mokymo(-si) proceso kokybę

UNESCO ataskaitoje (2005) taip pat akcentuojami svarbiausi kokybės veiksniai: atsižvelgimas į besimokančiųjų įvairovę, atsižvelgimas į ekonominį ir socialinį kontekstą, materialieji ir žmogiškieji resursai, mokymo ir mokymosi procesai, mokymo ir mokymosi rezultatai bei pasekmės. Mokymo(-si) kokybė dažnai suprantamas kaip mokymo(-si) tikslų pasiekimo laipsnis (Gudynas 2005). Egzistuoja daugybė veiksnių, turinčių įtakos mokymo(-si) kokybei bei jos sampratai. Mokymo(-si) kokybė priklauso nuo žmogaus gebėjimo įvertinti savo pažangą, laimėjimus, realius rezultatus. Aukštųjų mokyklų įsipareigojimas siekti mokymo(-si) kokybės yra svarbi mokymosi visą gyvenimą nuostata. Mokymas turi atitikti studentų poreikius, būti inovatyvus, taikyti šiuolaikines technologijas, naudotis mokymosi patirtimi, ištekliais, kūrybingai vertinti mokymosi rezultatus ir siekti kokybės (Kavaliauskienė ir kt. 2008).

Anot Ehlers'o (2007), kokybė nėra duota, pastovi švietimo aplinkos savybė, o susiformuoja tik iš besimokančiojo ir mokymosi aplinkos sąveikos, todėl ji gali būti suvokiama ir įvertinama tik faktiniame kontekste. Taigi į kokybės laidavimą turi būti žiūrima kaip į derybų procesą, kuriame dalyvauja visos studijų kokybe suinteresuotos grupės.

Pasak S. Daukilo (2007), mokymo (-si) efektyvumas susiformuoja tik iš besimokančiojo ir mokymosi aplinkos sąveikos, todėl ji gali būti suvokiama ir įvertinama tik faktiniame kontekste. Taigi į efektyvumo laidavimą turi būti žiūrima kaip į derybų procesą, kuriame dalyvauja visos studijų kokybe suinteresuotos grupės.

Mokslinėje literatūroje (Gudynas 2005; Sausa 2007; Jėčiuvienė 2008) aprašomi veiksniai, lemiantys mokymo(-si) efektyvumą.

I. Ugdymo organizavimas. Ugdymo kokybei svarbūs ne tik akademiniai besimokančiųjų pasiekimai, bet ir jų socializacija, labai priklausanti nuo besimokančiojo gyvenimo mokymo įstaigoje patirčių. Mokymo įstaigos klimatas – svarbus ugdymo kokybės veiksnys. Ugdymo paslaugų kokybė priklauso ir nuo jų organizavimo. Sparčiai plėtojantis technologijoms, vykstant visuotinei ekonomikos globalizacijai, nuolat didėjant darbo jėgos judrumui, vienu iš svarbiausių darbo jėgos veiksnių tampa gerai suorganizuotas švietimas (Yeighas, 2008).

II. Besimokančiųjų pasiekimai, vertinimas. Dabartinė mokymosi rezultatų vertinimo sistema daugeliui labiausiai asocijuojasi su vertinimu pažymiais. Ji dažnai neatitinka pakitusių ugdymo tikslų ir uždavinių. Viena iš didžiausių tradicinio vertinimo pažymiais ydų yra ta, kad toks vertinimas nepakankamai skatina besimokančiuosius siekti mokymosi kokybės. Pedagogų sukurti testai neretai skatina mechanišką, paviršutinišką mokymąsi. Net ir labai profesionaliam pedagogui sunku kurti kokybiškus testus. Daugeliu atvejų kritiškai nenagrinėjama, kokią informaciją teikia taikomi vertinimo būdai. Tiek žodinė apklausa, tiek testavimas raštu (ir netgi projektiniai darbai, jeigu jie virsta nekūrybiškai parengtais referatais) skatina besimokančiuosius koncentruotis į žinias, jų išsiminimą, bet ne į kritinį mąstymą ir interpretavimą. Vertinimas pažymiais naudojamas kaip pagrindinė mokymo proceso apskaitos priemonė. Tai trukdo jam atlikti svarbią, ugdymo vientisumą laiduojančią vertinimo funkciją – užtikrinti mokymosi grįžtamąjį ryšį. Be to, vertinimas pažymiais sukuria galimybę pedagogui niekur nefiksuoti besimokančiųjų mokymosi analizės, būtinos ugdymo procesui tobulinti.

P. Gudynas (2005) teigia, jog sparčiai kyla reikalavimai mokymo ir mokymosi kokybei. Vertinimas, užtikrinantis ypač greitą ir veiksmingą ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį, yra būtina mokymo(-si) kokybės sąlyga. Šiandieniniai studentai turi būti pasirengę mokytis visą gyvenimą. Tik nuolat mokydami, savarankiškai keldami savo kompetenciją, jie galės būti aktyvūs žinių visuomenės nariai. Bet savarankiškas mokymasis neįmanomas be gebėjimo įsivertinti, todėl kiekvienas turi išmokti įsivertinti savo mokymosi rezultatus.

III. Pedagogų kvalifikacija. Mokymo kokybė labai susijusi su pedagogų kvalifikacija. Pedagoگو gebėjimų hierarchijoje svarbiausia yra metodinis pasirengimas, gebėjimas parinkti tinkamiausią metodiką ir optimalų ugdymo turinį, dalykinis pasirengimas, profesinis pasirengimas, pedagoginis psichologinis pasirengimas, gebėjimas atvirai ir nuoširdžiai bendrauti, laiduojantis efektyvų mokymo procesą (Jėčiuvienė 2008).

IV. Aprūpinimas mokymo įstaigose. Mokymo kokybė taip pat priklauso ir nuo priemonių įvairumo. Informacijos sprogimas ir jį lydinti globali komunikacija dabarties pasaulyje sukuria atvirą naujos kokybės konkurencinę aplinką, kurioje pagrindinį pranašumą suteikia žinios ir informacinė kompetencija. Kokią įtaką mokymo(-si) procesui daro sparčiai į priekį skriejanti technologijų pažanga? Kaip teigia V. Dagiienė (1997), informacinės technologijos įsilieja į mokymo ir mokymosi procesą, tampa neatsiejama jo dalimi. Visuomenės pokyčiai, milžiniška technologijų plėtra ir įvairovė verčia naujai žvelgti į mokymą kaip į visuotinį procesą. Iš esmės kinta mokymo koncepcijos, pedagoginės nuostatos, tikslai, metodai. Informacinės priemonės ir technologijas skatinama vartoti visuose mokymo proceso lygmenyse, mokant ir besimokant įvairių dalykų.

V. Mokymosi motyvacija. Motyvacija – tai veiksmų, elgesio skatinimas, žadinimas, vykstantis žmogaus psichikoje. Motyvacija paaiškina, kas elgesį gali pastiprinti, orientuoti į tikslą. Motyvacija yra priežastiniais ryšiais susieta su mokslo rezultatais – ji yra ir priemonė siekti mokymosi pažangumo, ir kartu galutinis mokymo proceso rezultatas.

Mokymosi motyvai visada yra susiję su svarbiausių fiziologinių ir aukštesniųjų – dvasinio augimo – poreikių patenkinimu. Pagal A. Maslow'o poreikių hierarchijos teoriją, siekiant, kad besimokantysis norėtų mokytis, būtų smalsus, turėtų stiprų poreikį viską

suprasti mokydamasis, reikia, kad būtų patenkinti visi kiti žemesnio lygmens poreikiai, t.y., kad jis būtų sotus, saugiai jaustųsi, būtų mylimas, gerbiamas ir pats galėtų nuoširdžiai bendrauti su bendraamžiais ir kitais žmonėmis.

M. Hunter'io (2000) edukacinėje psichologijoje išskiriami tokie motyvaciją lemiantys veiksniai:

- susirūpinimo lygis. Jei užduotis atrodo per lengva, besimokantieji nejaus didelio poreikio siekti ir ne itin stengsis. Per sunki užduotis sukelia stresą ir mokymuisi eikvojama nedaug energijos.
- emocinis tonas. Didesnės ar mažesnės besimokančiųjų pastangos priklauso nuo to, ar jiems maloni, ar nemaloni mokymosi aplinka ir tam tikros mokymosi aplinkybės.
- sėkmė. Veiksny, galintis paveikti mokymosi motyvaciją, yra sėkmės išgyvenimas, susijęs su užduoties sunkumu ir įdėtų pastangų kiekiu. Kadangi pernelyg lengvos užduotys reikalauja nedaug pastangų ir neskatina motyvacijos, pedagogo užduotis – surasti besimokančiajam tinkamą mokymosi užduoties sunkumo laipsnį.
- susidomėjimas. Susiedamas mokymosi medžiaga su besimokančiojo interesais, pedagogas gali daug ką padaryti. Žaidimai, galvosūkių ir kita patraukli veikla skatina motyvaciją.
- rezultatų žinojimas. Grįžtamasis ryšys turi būti kaip galima skubesnis (testai gražinami kitą dieną), kaip galima tikslesnis įvertinimas (komentarai šalia bendrojo įvertinimo).
- mokymasis dėl praktinių gyvenimo tikslų (dėl būsimos profesijos, siekiant tam tikros padėties visuomenėje).

Tokia motyvų klasifikacija leidžia išvelgti ne tik motyvų rūšis, bet ir jų pobūdį. Klasifikavimas pagal tikslus padeda nustatyti kokybę ir reikšmingumą. Šiuo atžvilgiu motyvai apibūdina veiklumą dėl ko nors, t. y. dėl kokio nors tikslo.

Apibendrinant mokslininkų nuomones, galima teigti, kad mokymo(-si) proceso kokybę didžiąja dalimi priklauso ne tik nuo mokymo organizavimo, grįžtamojo ryšio kokybės, dėstytojų kvalifikacijos, metodinio aprūpinimo, bet ir nuo studentų motyvacijos bei jų požiūrio į mokymą(-si).

4. Studentų požiūrio į mokymą(-si) bei į profesinės terminijos lotynų kalba mokymą(-si) analizė

Tyrimo imties ir metodikos charakteristikos

Tyrimo tikslas – išryškinti, sužinoti studentų požiūrį į mokymąsi bendrąja prasme bei į profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų mokymo(-si) procesą.

Tyrimo etapai:

- kokybinis tyrimas, kuriame studentams buvo užduotas atviras klausimas: Paaiškinkite, kaip jūs suprantate sampratas „mokslas“ ir „mokymasis“?
- kiekybinis tyrimas, sudarytas iš 13 uždaru klausimų ir 1 atviro.

Kokybinis tyrimas. LSMU studentams pirmojo kurso pradžioje dėstomas Studijų įvadas. Šio dalyko pratybų metu studentai praktiškai išbando įvairius mokymosi būdus, kurie taikomi universitete. Studentai buvo paprašyti atsakyti į atvirą klausimą Studijų įvado pratybų metu. Į klausimą atsakinėjo 7 Odontologijos programos studentai (3 merginos ir 4 vaikinai). Studentai savo atsakymus atsiuntė į virtualią mokymosi aplinką.

Kiekybinis tyrimas. LSMU Medicinos studijų programos studentai Profesinės terminijos lotynų kalba pagrindus studijuoja pirmame kurse. Šis dalykas yra Profesinės kalbos modulio sudėtinė dalis (40 proc.). Studijų dalyko rezultatai apima studentų gebėjimą panaudoti išmoktą profesinę terminiją studijuojant profesinę literatūrą bei siekiant profesinio tobulėjimo, gebėjimą pritaikyti įgytas profesinės kalbos žinias bei suformuotus įgūdžius klinikinėje praktikoje ir mokslinėje veikloje, gebėjimą pritaikyti terminų darybos bei analizės principus komunikuojant medicinos srityje šalies ir tarptautinėje erdvėse. Profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų kursą Medicinos studijų programoje sudaro 72 val. kontaktinio darbo (2 val.– paskaita, 2 val.– konsultacijos, 55 val. – pratybos, 13 val.– atsiskaitymai) ir 8 val. savarankiško darbo. Iš viso studijų dalykui skiriama 80 val.

Tyrimo klausimyną sudaro 13 klausimų apie šiuos lotynų kalbos dalyko mokymo(-si) aspektus: ankstesnę studentų patirtį, savo būsenos įvertinimą studijų pradžioje ir pabaigoje, mokymosi priemonės (vadovėlių ir pratybų sąsiuvinį), studentų požiūrį į dėstytojų darbą, į lotynų kalbos dalyko vertinimo sistemą, taip pat į lotynų kalbos kurso naudą kitų dalykų studijoms, apie veiksnius, skatinusius arba sunkinusius lotynų kalbos mokymąsi bei pasiūlymus, kaip tobulinti kursą.

Tyrimas atliktas 2016 m. birželio mėn. Apklausa pateikta visiems Medicinos studijų programos pirmakursiams. Populiacijos dydis $N = 302$ studentai. Imties dydis paskaičiuotas pagal formulę:

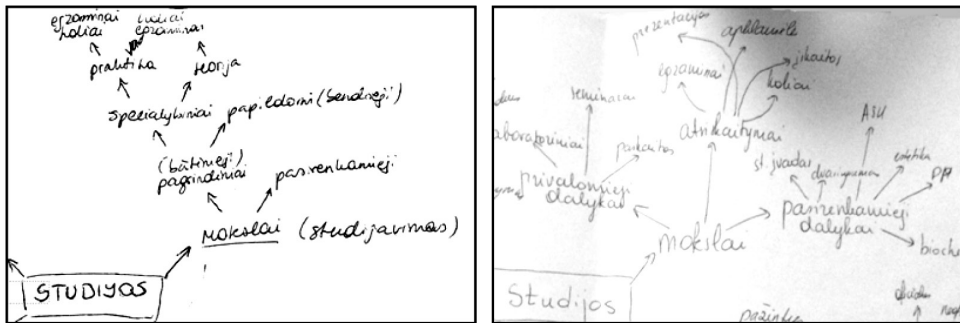
$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}} = 173,0496; \text{ kur } \Delta = 0,05.$$

Vienas iš ribojančių veiksnių galėtų būti apklausos laikas– birželio mėn. Kitas ribojantis veiksnys virtuali anketa – apklausoje dalyvavo tik tie studentai, kurie tai darė savanoriškai. Į anketos klausimus atsakė 84 studentai, iš jų vyrų – 23 (27,4 proc.), moterų – 61 (72,6 proc.). Imtis yra nepakankama, todėl galima kalbėti tik apie tyrime dalyvavusių studentų požiūrius. Aptariant ankstesnę studentų patirtį, iki studijų universitete pradžios lotynų kalbos buvo mokęsi 10 respondentų (11,9 proc.), o 74 (88,1 proc.) nesimokė. Tokia anketa studentams pateikta pirmą kartą, todėl tai yra bandomasis tyrimas ir respondentų skaičius jame nėra reikšmingas.

Tyrimo rezultatų apžvalga

Kokybinio tyrimo rezultatai. Studijų įvado pratybų metu studentai braižo minčių žemėlapi, kurio tema „Studijos universitete“. Analizuojant minčių žemėlapius (1 pav.), buvo padaryta prielaida, kad studentai vietoje žodžio „mokymasis“ vartoja žodį „mokslai“. Todėl

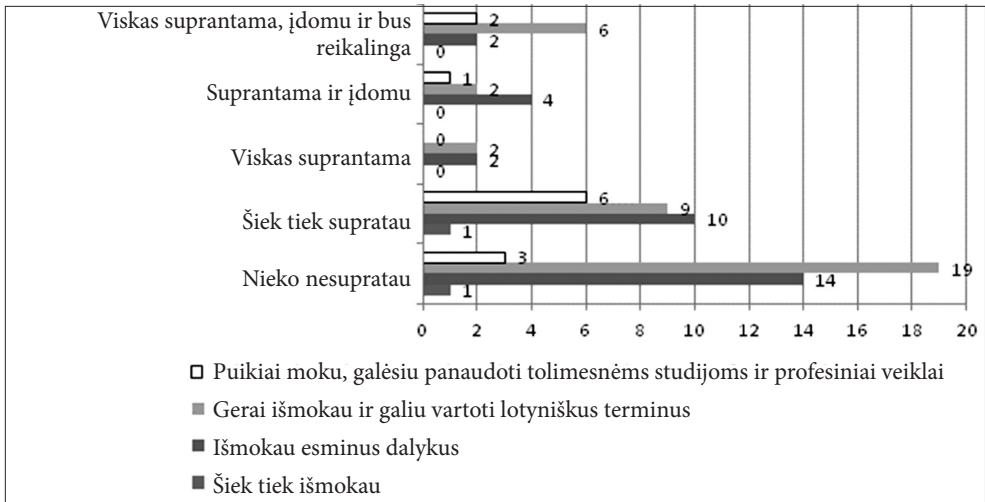
jiems buvo duota savarankiška užduotis – paaiškinti sampratas – „mokslas“ ir „mokymasis“. Studentai atliko užduotį, remdamiesi interneto šaltiniais. Mokymasis (informantų kalba netaisyta): „gautos informacijos kaupimas, suvokimas, interpretavimas, patirties įgijimas“, „tai procesas, kurio metu įgyjamos naujos ar pakartojamos žinios. Tai gali būti teorinis skaitymas iš vadovėlių, klausymasis paskaitų medžiagos arba praktinis teorinių žinių pritaikymas, bandymas savo rankom kažką padaryti (mano atveju, praktikavimasis ant manekeno burnos)“. „... tai procesas, kai žmogus įgyja žinių pats studijuodamas teoriją ar atlikdamas praktiką ...“. „... aktyvi, savarankiška besimokančiojo veikla, sukianti jo psichikos ir elgesio pakitimus ...“.

1 pav. Minčių žemėlapių „Studijos universitete“ fragmentai

Nei vienas studentas nenurodė šaltinio, kuriuo remdamasis parašė mokymosi apibūtinimą. Tik vienas studentas reflektavo ir aprašė mokymosi sampratą savais žodžiais („... bandymas savo rankom kažką padaryti (mano atveju, praktikavimasis ant manekeno burnos)...“). Reikia pastebėti, kad interaktyvios paskaitos metu studentai taip pat atsakinėjo į pateiktus klausimus naudodami interneto šaltinius, bet nenurodydami jų. Kalbant apie etišką darbą su informacijos šaltiniais, studentai gebėjo pasakyti plagiatu apibūtinimą, bet po keliolikos minučių, atsakinėdami į kitą klausimą, studentai vėl skaitė apibūtinimus, rastus internete, nenurodydami šaltinių. Apibendrinant galima daryti prielaidą, kad dalis pirmo kurso studentų dar negeba reflektuoti, dirbti su informacijos šaltiniais ir savo teorinių žinių sieti su praktika. Tačiau kiekybinio tyrimo rezultatų analizė šią prielaidą patvirtina tik iš dalies.

Kiekybinio tyrimo rezultatai. 2 pav. matomi studentų būsenos studijų pradžioje ir pabaigoje išvertinimo pokyčiai. Įvertindami lotynų kalbos supratimą studijų pradžioje, 21 (24,9 proc.) respondentai nurodė, jog viskas buvo suprantama, įdomu ir reikalinga. Tik šiek tiek arba nieko nesuprato 63 (75 proc.) respondentai. Įvertindami savo būseną lotynų kalbos studijų pabaigoje, 82 (97,6 proc.) teigiami respondentų atsakymai susidėjo iš: a) išmoko esminius dalykus – 32 (38,1 proc.), b) gerai išmoko ir gali vartoti lotyniškus terminus – 38 (45,2 proc.), c) puikiai moka ir galės panaudoti lotynų kalbą tolimesnėse studijose ir profesinėje veikloje – 12 (14,3 proc.). Tik 2 (2,4 proc.) studentai mano mažai arba šiek tiek išmokę.

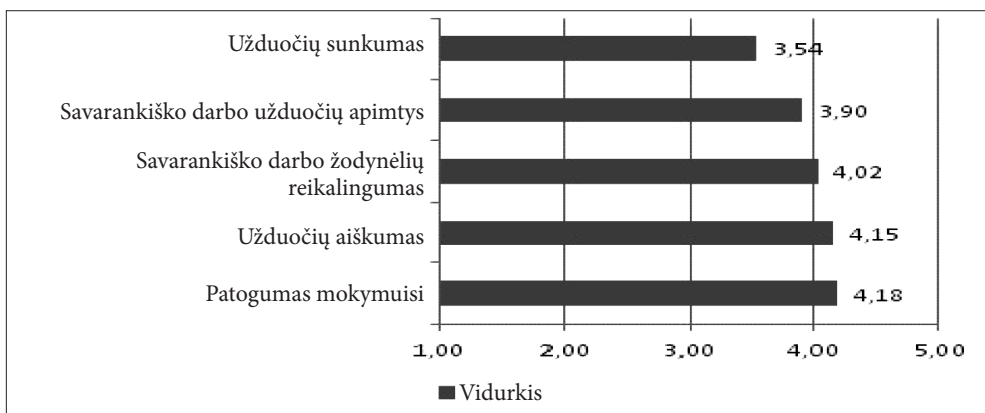

2 pav. Studentų būsenos studijų pradžioje ir pabaigoje įsivertinimas

Pagal tyrimo duomenis 2 pav. galima teigti, jog beveik visi (išskyrus 2) studentai, dalyko studijų pradžioje nesupratę nieko, studijų pabaigoje nurodė, jog išmoko esminius dalykus, gerai išmoko ir gali vartoti lotyniškus terminus arba puikiai moka, galės panaudoti tolimesnėms studijoms ir profesinei veiklai. Tai leidžia daryti išvadą, kad mokymosi procesas buvo efektyvus.

3 pav. matyti, kaip studentai pagal penkis kriterijus įvertino lotynų kalbos pratybų sąsiuvinį: a) aukščiausiu balu (4,18) buvo įvertintas pratybų sąsiuvinio patogumas mokymuisi; b) užduočių aiškumas – 4,15 balo; c) savarankiško darbo žodynėlių reikalingumas – 4,02; d) savarankiško darbo užduočių apimtys – 3,90 balo; e) užduočių sunkumas – 3,54 balo.

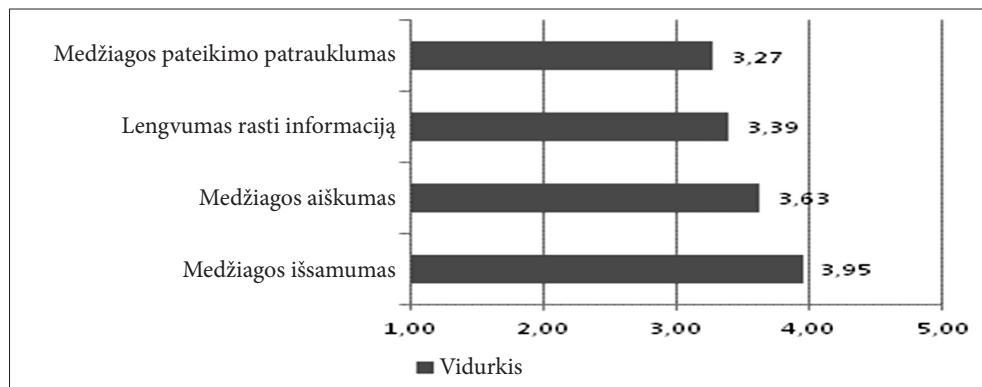
Apibendrinant 3 pav. galima konstatuoti, kad pratybų sąsiuvinis įvertintas teigiamai, kadangi dauguma studentų teigė, jog sąsiuvinis patogus mokyti, užduotys aiškios, savarankiško darbo žodynėliai yra labai reikalingi, tinkamos savarankiško darbo užduočių

3 pav. Lotynų kalbos pratybų sąsiuvinio vertinimo kriterijų vidurkiai

apimtis. Žemiausiu balu, t.y. kaip vidutiniškai sunkias respondentai įvertino pratybų sąsiuvinio užduotis.

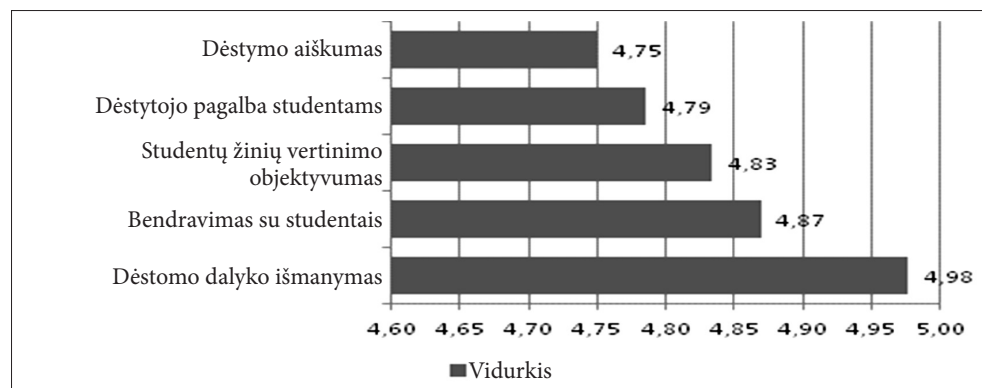
4 pav. parodoma, kaip studentai pagal keturis kriterijus įvertino lotynų kalbos vadovėlį: a) medžiagos išsamumas įvertintas geriausiai (3,95 balo); b) medžiagos aiškumas – 3,63 balo; c) lengvumas rasti informaciją – 3,39 balo; d) medžiagos pateikimo patrauklumas – 3,27 balo.

4 pav. Lotynų kalbos vadovėlio vertinimo kriterijų vidurkiai

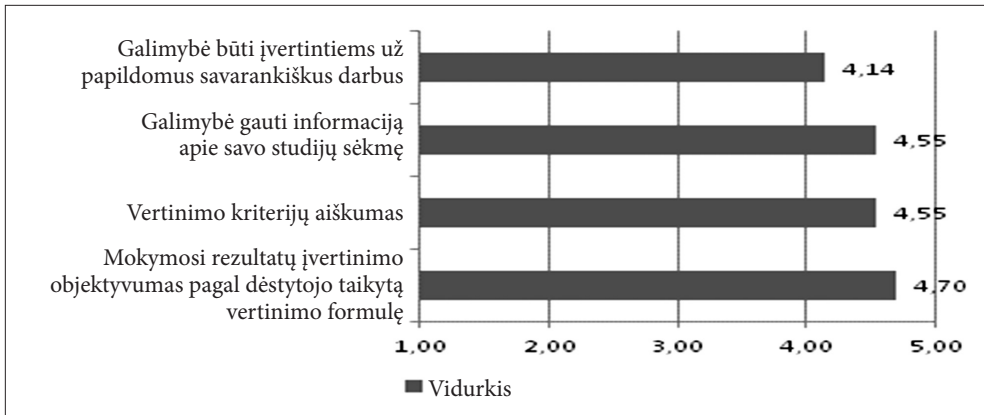
Apibendrinant 4 pav. galima teigti, kad lotynų kalbos vadovėlis įvertintas teigiamai, kadangi pagal visus kriterijus vadovėlis įvertintas daugiau nei 3 balais.

5 pav. matoma, kaip studentai pagal penkis kriterijus įvertino lotynų kalbos dėstytojų darbą: a) maksimaliai respondentai įvertino dėstomo dalyko išmanymą (4,98 balo); b) bendravimas su studentais – 4,87 balo; c) studentų žinių vertinimo objektyvumas – 4,83 balo; d) dėstytojo pagalba studentams – 4,79 balo; e) dėstyimo aiškumas – 4,75 balo.

5 pav. Dėstytojų darbo vertinimo vidurkiai

Apibendrinant galima teigti, kad lotynų kalbos dėstytojų darbas įvertintas labai gerai ir puikiai, kadangi dauguma studentų nurodė, jog dėstoma aiškiai, studentų žinios vertinamos objektyviai, dėstytojai teikia pagalbą studentams, puikiai išmano dėstomą dalyką, puikiai bendrauja su studentais.

6 pav. Lotynų kalbos dalyko vertinimo sistemos kriterijų vidurkiai

6 paveiksle parodyta, kaip studentai pagal keturis kriterijus įvertino lotynų kalbos dalyko vertinimo kaupiamuoju balu sistemą: a) mokymosi rezultatų vertinimo objektyvumas pagal dėstytojo taikytą vertinimo formulę – 4,70 balo; b) vertinimo kriterijų aiškumas – 4,55 balo; c) galimybė gauti informaciją apie savo studijų sėkmę – 4,55 balo, d) galimybė būti įvertintam už papildomą savarankišką darbą – 4,14 balo.

Apibendrinant galima teigti, kad lotynų kalbos dalyko vertinimo sistemą dauguma studentų įvertino puikiai arba labai gerai (vidurkis nuo 4,14 iki 4,7). Respondentų manymu, jie turėjo labai geras galimybes gauti informaciją apie savo studijų sėkmę, jie buvo įvertinami už papildomą savarankišką darbą, vertinimo kriterijai buvo labai aiškūs, mokymosi rezultatai buvo vertinami labai objektyviai.

Atsakydami į klausimą apie lotynų kalbos kurso naudą kitų dalykų studijoms, 75 (89,2 proc.) studentai manė, jog lotynų kalba bus labai naudinga ir naudinga, o 9 (10,7 proc.) – iš dalies naudinga. Nė vienas respondentas nenurodė, jog lotynų kalba nepravertė kitų dalykų studijoms.

Atsakant į atvirą klausimą apie veiksnius, skatinusius mokytis lotynų kalbos, išsiskyrė penkios atsakymų grupės. Daugiausia respondentų – 33 (39,3 proc.) nurodė, jog mokytis lotynų kalbos juos skatino suvokimas, kad jos prireiks ne tik tolimesnėms studijoms, bet ir būsimai profesinei veiklai („geresnis anatomijos ir medicinos terminų suvokimas“, „lotynų kalbos terminijos reikalingumas ateityje“, „manau, kad gerai mokėti lotynų kalbą – svarbus gydytojo kompetencijos aspektas“, „tai teiks naudą tolimesnėse medicinos studijose“).

Mažiau studentų – 15 (17,9 proc.) nurodė, jog mokytis lotynų kalbos juos skatino susidomėjimas, kalbos įdomumas („įdomi, paslaptinga kalba“, „įdomu ir norisi kuo daugiau padaryti“, „buvo įdomu mokytis“, „smalsumas pažinti šią kalbą“).

12 (14,3 proc.) studentų mokytis šios kalbos skatino ir asmeninio tobulėjimo poreikis („lotynų kalbos mokėjimas padeda lengviau suprasti net ir kasdienybėje vartojamų žodžių tiesioginę prasmę ir reikšmę“, „savišvieta ir išprusimas“, „lotynų kalbos pagrindų mokėjimas yra reikšmingas kiekvienam išprususiam žmogui“, „kalbų mokėjimas didina intelekto lygį, išsimokslinimą“, „galimybė kelti savo bendrąjį išsilavinimą“).

Kitoje atsakymų grupėje vyravo objektyvus ir gero įvertinimo veiksnys. Šį veiksnį kaip lotynų kalbos mokymosi paskatą paminėjo 11 (13,1 proc.) apklaustųjų („teisingas ir objektyvus vertinimas motyvuoja įdėti darbo, už kurį gaunamas atitinkamas teisingas įvertinimas“, „noras turėti gerą pažymį“, „griežta vertinimo sistema“).

Tiek pat respondentų – 11 (13,1 proc.) nurodė, kad domėtis lotynų kalba paskatino kompetentingi, plačių pažiūrų, gebantys sudominti dėstytojai („open-minded dėstytojas“, „dėstytoja įtraukė savo pasakojimais ir pavyzdžiais“, „puiki dėstytoja, kuri kiekvieną paskaitą vis labiau ir labiau sudomindavo dėstomu dalyku“, „dėstytojos kompetentingumas ir gebėjimas sudominti per paskaitas“).

Paklausus respondentų, dėl kokių priežasčių lotynų kalbos mokymasis jiems buvo nepatrauklus, daugiausia respondentų – 14 (16,7 proc.) nurodė, jog lotynų kalbos mokymasis buvo nepatrauklus, nes reikalavo per daug pastangų ir laiko („reikalauja daug laiko“, „reikalauja daug mąstymo, ...mažai vietos kūrybingumui, sudėtinga greitai įsisavinti lotynų kalbą (kad gerai suprastum, reik skirti daug laiko)“, „per daug gramatikos ir taisyklių. Per mažai laiko išmokti kalbai“). Keletas apklaustųjų paminėjo tokias nepatrauklumo priežastis: „skirta per mažai laiko“, „per mažai atsiskaitymų ir per didelės jų apimtys“, „nuobodi mokymosi aplinka“, „lotynų kalba negyva – vartojama labai specifiniuose backgrounduose ir fielduose“, „kartojimo užduočių stoka“, „platesnių, ne vien profesinių žinių, stygius“, „vidutiniškai parengtas vadovėlis, informacija turėtų būti pateikiama konkrečiau (pvz., daugiau schemų“).

Respondentai išvardijo savo pasiūlymus ir pageidavimus lotynų kalbos kursui tobulinti. Mokymosi procesui tobulinti respondentai siūlė skirti daugiau laiko dalykui, daugiau savarankiško darbo užduočių, išplėsti mokymosi turinį. Mokymosi aplinkai pagerinti respondentai siūlė daugiau naudoti informacines technologijas („nevengti informacinių technologijų panaudojimo paskaitose. Vien naudojantis lenta, markeriu ir vadovėliu bei iš jo nurašant informaciją kalbos neišmokysi ir informacijos tinkamai nepateiksi...“), pageidavo patogesnių baldų („paskaitos galėtų vykti tik tose auditorijose, kuriose yra stalai, o ne kėdės su atlenkiamais staliukais. Rašyti labai nepatogu, ypač kairiarankiams“), pageidavo katedroje laikomų vadovėlių („siūlyčiau bent keliolika vadovėlių laikyti katedroje, o atėjus paskaitos laikui, leisti studentams juos paimti ir naudotis paskaitos metu. Pagailėkite studentų, ir taip turime daug sunkių knygų nešiotis“). Aptardami mokymosi priemonės, kai kurie respondentai siūlė patobulinti vadovėlį arba jo visiškai atsisakyti, sukurti įdomesnes pratybų užduotis („... būtų labai patogu, jei pratybų sąsiuvinyje esančiose užduotyse būtų daugiau vietos skirta pasirašyti atsakymams ir, esant reikalui, jų taisymui...“), „atnaujinti pratybų sąsiuvinį, vadovėlio galbūt visai nereikia“, „reikėtų patobulinti vadovėlį, kad ... informacija būtų aiškiau pateikta, reikėtų daugiau pavyzdžių prie taisyklių“, „pratybų žodynėlyje kartais trūksta kokio reikalingo žodžio“, „vadovėlis labai neaiškus, yra klaidų“). Vienas respondentas pageidavo ne tokios griežtos vertinimo sistemos.

Apibendrinant atsakymus į atvirus klausimus, galima matyti, kad išsiskyrė kelios pasiūlymų ir pageidavimų grupės: dėl mokymosi proceso, mokymosi aplinkos, mokymosi priemonių, bei vertinimo sistemos tobulinimo, tačiau vyravo teigiamas studentų požiūris į išvardintus veiksnis.

Išvados

1. Mokymasis yra: žinių kaupimas, įsiminimas ir atgaminimas, taikymas, supratimas, gebėjimas keisti požiūrį, asmenybės keitimasis. Mokslinėje literatūroje išskiriamos giluminio ir paviršinio studentų požiūrio į mokymąsi sampratos.
2. Hipotetizuojama, kad pirmo kurso studentai geba ieškoti informacijos internete, bet dalis iš jų negeba cituoti, analizuoti, interpretuoti surastų informacijos šaltinių ir dailintis įgytomis žiniomis.
3. Tyrimo rezultatai parodė, jog respondentai teigiamai įvertino profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) procesą lemiančius veiksniai: ankstesnę patirtį, savo būsenos įvertinimą studijų pradžioje ir pabaigoje, mokymosi priemonės, požiūrį į dėstytojų darbą, į lotynų kalbos dalyko vertinimo sistemą, taip pat į lotynų kalbos kurso naudą kitų dalykų studijoms.
4. Remiantis studentų atsakymais į atvirus klausimus, galima identifikuoti studentų rekomendacijas pokyčiams dėl mokymosi proceso, mokymosi aplinkos, mokymosi priemonių bei vertinimo sistemos tobulinimo.

Literatūra

- DAGIENĖ, V., 2012. *Informacinių technologijų taikymo švietime konceptualusis pagrindimas*. Prieiga: <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/25/str12.html> [Žiūrėta 2016-09-05].
- DAUKILAS, S. ir kt., 2008. *E. mokymo/si technologijų kokybę sąlygojantys veiksniai aukštojoje mokykloje. Aukštojo mokslo kokybė*. Kaunas: VDU.
- Education for All. The Quality Imperative*. 2005. UNESCO, EFA Global Monitoring Report.
- EHLERS, U. D., 2007. *Quality and Assessment in Distance Education*. Studienbrief für den Master of Distance Education, University of Maryland.
- GUDAITYTĖ, D. ir kt., 2014. *Edukacinės aplinkos kūrimo galimybės dirbant su skirtingos kultūros studentais: studentų ir dėstytojų požiūris. Profesinės studijos: teorija ir praktika*, 2014/14.
- GUDYNAS, P., 2005. *Ugdymo kokybės samprata ir kokybės problemos*. Prieiga: http://www.pprc.lt/MetodineVeikla/naujienos/Ugdymo_kokybes_samprata_ir_kokybes_problemos.pdf. [Žiūrėta 2016-09-09]
- YEIGH, T., 2008. *Quality Teaching & Professional Learning: Uncritical Reflections of a Critical Friend*. Prieiga: <http://ajte.education.ecu.edu.au/issues/PDF/332/Yeigh.pdf>. [Žiūrėta 2016-09-09]
- JARVIS, P., 2001. *Mokymosi paradoksai*. Kaunas.
- JĖČIUVIENĖ, M., 2008. Studentų mokymo kokybės veiksniai. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, Issue No. 45.
- KAVALIAUSKIENĖ, G., ANUSIENĖ, L., 2008. Mokymo(si) kokybė aukštojoje mokykloje. *Santalka*, 2008, t. 16, Nr. 2.
- MARTON, F., HOUNSELL, D. ENTWISTLE, N., 1997. *The Experience of Learning. Implications for Teaching and Studying in Higher Education*. Edinburgh.
- MCLEOD, S., 2007. Maslow's Hierarchy of Needs. *Simply Psychology*. Prieiga: <http://www.simplypsychology.org/maslow.html>. [Žiūrėta 2016-09-09].
- RAMSDEN, P., 2000. *Kaip mokyti aukštojoje mokykloje*. Vilnius.
- ŠIAUČIUKĖNIENĖ, L., 1997. *Mokymo individualizavimas ir diferencijavimas*. Kaunas: Technologija.

ZULUMSKYTĖ, A, GALMINAITĖ, L., 2011. Studentų mokymosi Lietuvos universitetuose pobūdis. *Tiltai*, p. 1–12. Prieiga: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367175182193/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>. [Žiūrėta 2016–10–25].

ZUZEVIČIŪTĖ, V., 2004. Studentų požiūris į mokymą(-si) aukštosiose mokyklose. *Acta pedagogica Vilnensia*, 81–86.

Edita Butrimė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Moksliniai interesai: studijos universitete, mokymasis virtualioje mokymosi aplinkoje, informacinių ir komunikacinių technologijų taikymas universitete

Giedrutė Grigonienė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Moksliniai interesai: profesinės kalbos mokymo metodologija ir didaktika

Laima Šarkauskienė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Moksliniai interesai: Moksliniai interesai: studijos universitete, mokymas kokybiškai mokytis universitete, studentų savarankiškas darbas

PROFESINĖS TERMINIJOS LOTYNŲ KALBA PAGRINDŲ MOKYMASIS: STUDENTŲ POŽIŪRIS

Santrauka

Straipsnyje aptariami profesinės terminijos lotynų kalba mokymo ir mokymosi proceso veiksniai remiantis Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Medicinos akademijos pirmo kurso studentų požiūrio pilotiniu tyrimu. Tyrimo rezultatai atskleidė teigiamus ir tobulintinus profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų mokymo(-si) proceso aspektus. Tyrimo tikslas – remiantis LSMU Medicinos akademijos pirmakursių požiūriu, gauti grįžtamąjį ryšį apie profesinės terminijos lotynų kalba mokymo ir mokymosi proceso teigiamus bei neigiamus veiksnius, kad būtų užtikrinta šio proceso kokybė. Tyrimo uždaviniai: aptarti mokymo(-si) proceso ir studentų požiūrio į šį procesą sampratas; atskleisti studentų požiūrį į mokymąsi; atskleisti medicinos studentų požiūrį į profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) procesą lemiančius veiksnius; remiantis studentų požiūrio analize numatyti profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) proceso pokyčius. Tyrimo objektas – LSMU Medicinos akademijos pirmo kurso studentų požiūris į profesinės terminijos lotynų kalba mokymą(-si). Išvados: mokymasis yra: žinių kaupimas, įsiminimas ir atgaminimas, taikymas, supratimas, gebėjimas keisti požiūrį, asmenybės keitimasis; hipotetizuojama, kad pirmo kurso studentai geba ieškoti informacijos internete, bet dalis iš jų negeba cituoti, analizuoti, interpretuoti surastų informacijos šaltinių ir dalintis įgytomis žiniomis; tyrimo rezultatai parodė, jog respondentai teigiamai įvertino profesinės terminijos lotynų kalba mokymo(-si) procesą lemiančius veiksnius; remiantis studentų atsakymais į atvirus klausimus, galima identifikuoti studentų rekomendacijas pokyčiams dėl mokymosi proceso, mokymosi aplinkos, mokymosi priemonių bei vertinimo sistemos tobulinimo.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Studentų požiūris į mokymąsi, profesinė terminija, mokymo(-si) proceso kokybė, mokymosi aplinka, studentų požiūris į profesinės terminijos lotynų kalba pagrindų mokymą(-si).

Edita Butrimė

Lithuanian University of Health Sciences

Research interests: learning in the virtual learning environment, using information and communication technologies at the University

Giedrutė Grigonienė

Lithuanian University of Health Sciences

Research interests: methodology and didactics of professional language teaching

Laima Šarkauskienė

Lithuanian University of Health Sciences

Research interests: teaching for quality learning at University, students' independent work

**TEACHING/LEARNING OF THE BASICS OF PROFESSIONAL TERMINOLOGY
IN LATIN: STUDENTS' ATTITUDE****Summary**

This paper analyzes the factors of the process of teaching/learning professional terminology in Latin based on the attitude of first-year students of the Faculty of Medicine of the Lithuanian University of Health Sciences (LSMU). The results of the study revealed positive aspects of the process of teaching/learning the basics of professional terminology in Latin as well as the aspects that require some improvement.

The aim of the study was to receive feedback on positive and negative factors of the process of teaching/learning professional terminology in Latin based on the attitude of first-year medical students of the LSMU in order to ensure the quality of this process. The objectives of the study were the following: to analyze the concepts of the teaching/learning process and students' attitude towards this process; to reveal medical students' attitude towards the factors that determine the process of teaching/learning professional terminology in Latin; and to use the analysis of the students' attitude as the basis for planning changes in the process of teaching/learning professional terminology in Latin.

According to scientific literature, learning means collection, memorizing and reproduction of knowledge, its application and understanding, the ability to change one's attitude, and the changing of personality. The concepts of students' deep and superficial attitude towards learning have been identified. The results of the study showed that the respondents positively evaluated the factors that determined the process of teaching/learning professional terminology in Latin: previous experience, evaluation of one's condition at the beginning and at the end of the studies, learning aids, and the attitude towards the teachers' work, the evaluation system of Latin as a subject, and the usefulness of the course of Latin for studies of other subjects. Students' responses to open-ended questions helped to identify the students' recommendations for improvements in the learning process, the learning environment, learning aids, and the evaluation system.

KEY WORDS: Students' attitude towards learning, professional terminology, the quality of the process of teaching/learning, the learning environment, students' attitude towards teaching/learning the basics of professional terminology in Latin.